

УДК 376(811.161.1):004.77

DOI: 10.32626/2309-7086.2025-22.232-239

Наталія Міненкова

ORCID 0000-0002-3219-1812,

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри східної і слов'янської філології,

Київський національний лінгвістичний університет

Алла Штепура

ORCID 0000-0003-2146-8086,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики,

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

ВИКОРИСТАННЯ АНІМАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ У НАВЧАННІ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: ВІД ІДЕЙ ДО ДІЙ

У статті висвітлено методичний потенціал використання анімаційного кіно як інструменту навчання польської мови як іноземної та його роль у розвитку комунікативної й міжкультурної компетентностей здобувачів освіти. Розглянуто приклади польських мультсеріалів, етапи роботи з відео, наведені зразки вправ і шляхи підвищення мотивації та комунікативних умінь учнів та студентів.

Ключові слова: польська мова як іноземна; анімаційне кіно; мультфільм; відео; комунікативна компетентність; мотивація; методика викладання.

Постановка проблеми. Різноманітні відеоматеріали, завдяки своїй наочності, динамічності та емоційній привабливості, є потужним дидактичним інструментом, що підвищує мотивацію слухачів та сприяє кращому засвоєнню мовного матеріалу. Анімаційні фільми, як один з різновидів відеоматеріалів дають змогу одночасно розвивати всі види мовленнєвої діяльності: аудіювання (сприйняття автентичного мовлення носіїв), говоріння (імітація, обговорення), читання (робота з субтитрами), письмо (виконання завдань за змістом переглянутого). Візуальний ряд таких фільмів допомагає краще розуміти контекст і сприяє ефективнішому запам'ятовуванню лексики.

Польські анімаційні фільми є невід'ємною частиною національної культури, відображаючи традиції, сучасність, специфічний гумор і світогляд. Їх використання у навчальному процесі дає можливість створити іншомовне середовище, ознайомити студентів із реаліями життя та менталітетом носіїв мови, що є важливим чинником формування міжкультурної комунікативної компетентності. Попри очевидні переваги, практичне використання анімаційних фільмів у навчанні польської мови часто обмежується низкою труднощів, серед яких – відсутність доступу до легальних джерел і недостатня розробленість проблеми саме в контексті навчання польської мови як іноземної.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує, що ця проблема досліджується як і зарубіжними, так і українськими вченими. Серед ключових публікацій, призначених використанню відеоматеріалів у вивченні польської мови як іноземної, слід виокремити праці польських науковців: А. Буджик, А. Тамбор (2012, 2018) [1] та І. Гурницької-Зджих (2021) [3]. У цих працях авторки пропонують гото-

ві сценарії занять, побудованих навколо фільмів. Обидва посібники містять комплекси вправ, орієнтованих на розвиток усіх мовленнєвих компетенцій (аудіювання, говоріння, читання, письмо). У роботі А. Буджик і А. Тамбор (2018) також подано матеріали з використанням і польської анімації (зокрема, *Reksio poliglota, Tango* тощо). Запропоновані завдання орієнтовані на різні мовні – рівні від A1 до C2. Важливість і ефективність використання анімації у навчанні польської мови як іноземної підкреслюється також у статті М. Шумери (2017). Авторка зазначає, що позитивним аспектом використання анімаційних фільмів на заняттях є їхня коротка тривалість і простота сюжетів, зокрема у дитячих мультфільмах (казки) без слів [11, с. 166]. Окрім вищезазначених робіт, варто згадати методичні матеріали представлені на платформах: filmwszkole.pl [2] та polskapolkafilmowa.pl [9], а також linguify.pl [4] де можна знайти як поради щодо ефективного використання відео на заняттях, так і готові розробки: навчальні ігри, вправи та різноманітні завдання.

Отже, попри наявність певного наукового доробку, анімаційні фільми залишаються актуальним **об'єктом** для подальших досліджень. Світ польської анімації є достатньо розвиненим та продовжує зростати завдяки появі нових цікавих робіт. Водночас змінюються потреби учнів та слухачів мовних курсів, а також учасників індивідуальних занять. Усе це зумовлює наукову **актуальність обраної теми**.

Зважаючи на вищезазначене, у цьому дослідженні **запропоновано методики роботи** з анімаційними фільмами, а також завдання, спрямовані на розвиток базових мовленнєвих компетенцій (аудіювання, говоріння, писання, читання), для початкового рівня володіння мовою, які можуть будуть використані на заняттях польської мови як іноземної. Усі матеріали, представлені у дослідженні, були апробовані під час занять зі студентами Київського національного лінгвістичного університету та Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, а також у роботі з учнями шкільного віку та дорослими під час індивідуальних занять авторок статті.

Виклад основного матеріалу. Як показує педагогічний досвід, найбільші труднощі у використанні відеоматеріалів у навчальному процесі виникають на початковому рівні володіння мовою. Навіть у групах українських студентів, рівень розуміння польської яких, порівняно з іншим іноземцями, є вищим через певну спорідненість мов, добір і розроблення відповідних матеріалів становить суттєвий виклик для викладача.

Спираючись на власну практику, пропонуємо звернути увагу на декілька польських анімаційних стрічок, які доцільно використовувати у роботі з початківцями.

Методичні рекомендації щодо використання анімаційних серіалів у навчанні польської мови як іноземної. Однією з найцікавіших стрічок є польський анімаційний серіал для дітей «Сім'я Трефліків» (*Rodzina Treflików*) [10], створений в техніці лялькової анімації студією KAZstudio в Гдині (раніше Studio Trefl). Режисером мультсеріалу є Марцін Скробецький, відомий польський митець, співавтор оscarоносного фільму «Петрик і вовк» (*Piotruś i wilk*). Головну пісню до серіалу виконує популярна польська співачка Наталія Кукульська, а персонажів озвучують відомі актори: Я. Яблчинська (*J. Jabłczyńska*); Я. Боберек (*J. Boberek*) та М. Ружчка (*M. Rózcza*). Такі культурознавчі деталі створюють сприятливі умови для вивчення польської мови у поєднанні з елементами культури, що підвищує мотивацію студентів та сприяє формуванню міжкультурної компетенції. Під час занять з учнями, на яких застосовувалися матеріали цього мультсеріалу, спостерігалось підвищення

інтересу до вивчення польської мови та позитивне емоційне залучення у навчальний процес.

Анімаційний серіал «Сім'я Трефліків» розповідає про родину вигаданих антропоморфних персонажів на прізвище Трефліки, в якій є двоє дітей – хлопчик Трефлік і його сестра Трефлінка. У серіалі також з'являються їхні друзі, тітка та таємничий гість – Маленький вуй (Mały Wuj), який володіє магичним даром: він невидимий для дорослих, але весело і корисно проводить час з дітьми. Кожна серія триває приблизно 8–9 хвилин і становить окрему завершену історію. Така коротка тривалість є перевагою, адже дозволяє використати один епізод під час заняття без втрати концентрації уваги. Серіал наповнений позитивною енергією та порушує важливі виховні теми – дружбу, повагу, щирість і толерантність. На платформі YouTube доступні шість повних сезонів, що загалом становить 57 епізодів.

Ефективне використання анімаційних фільмів на заняттях з польської мови як іноземної передбачає поєднання мовного, культурного та комунікативного компонентів. Зокрема, мультсеріал «Сім'я Трефліків» може стати чудовим навчальним ресурсом для початкового етапу навчання польської мови.

Перша серія «Веселка» (Tęcza) є чудовим матеріалом для введення нової лексики, пов'язаною з темою кольорів та повсякденних предметів: tęcza, kredki, kostki, deszcz, słońce тощо. Під час роботи з цією серією можна також удосконалювати фонетичні навички: показуючи кольорові олівці, учні тренують вимову, повторюючи послідовно: czerwony, pomarańczowy, żółty, zielony, niebieski, granatowy, fioletowy. У процесі виконання завдання закріплюється правильна артикуляція звуків cz, ż, ź, ń, ł. Крім того, можна використовувати вправи на аудіювання (розуміння зі слуху), створенні в техніці правда/фальш, комунікативні завдання у формі простих коротких запитань, а також граматичні завдання для закріплення відмінювання та вживання активної лексики, зокрема дієслів: być, grać, układać, sprzątać, mieć, robić, zaczynać, kończyć, boleć, chcieć тощо [6, с. 96]. У роботі зі студентами найчастіше застосовувався перший сезон серіалу, тоді як інші епізоди рекомендувалися для самостійного перегляду.

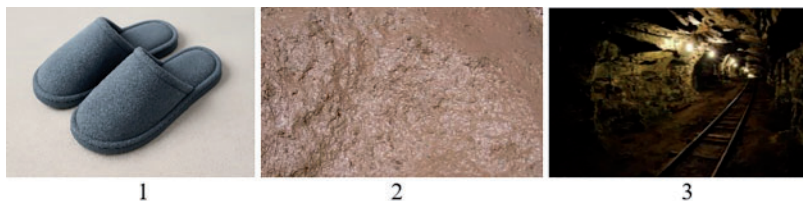
Другий анімаційний серіал, на який варто звернути увагу це польсько-словацька стрічка «Пан Тоті» (Pan Toti) [7]. Титульний персонаж пан Тоті це дуже добрий і мудрий людиноподібний герой. Він живе на острові, має друзів Хехела і Луле та злісних сусідів близнюків. Кожен епізод серіалу становить окрему завершену історію, у якій пан Тоті спускається до шахти, розташованої під його будиночком і дістає звідти різноманітні цікаві речі. Серії короткі (до 10 хвилин), починаються з приємної пісні, а в кінці завершуються тим, що пан Тоті виголошує певну життєву мудрість. Увесь серіал доступний на платформі YouTube, наразі налічує два сезони – загалом 52 епізоди.

Герої цього серіалу говорять виразно і повільно та використовують нескладну лексику, тому його доцільно застосовувати для вдосконалення навичок аудіювання, говоріння, розширення словникового запасу вже у першому триместрі курсів для початківців.

Розглянемо серію вправ до епізоду «Пан Тоті та нудні капці» (Pan Toti i nudne kapcie).

Перше завдання передує аудіюванню й передбачає введення нової лексики: błoto, kopalnia, kapcie.

I. Proszę przeczytać krótkie teksty i połączyć je ze zdjęciami.

1. Dziura w ziemi, z której wydobywają się cenne rzeczy.
 2. Domowe, komfortowe obuwie.
 3. Mieszanka ziemi, gliny i mułu.

Після виконання лексичного завдання доцільно перейти до наступного етапу – вправи на розуміння змісту відео, що допомагає перевірити рівень сприйняття автентичного матеріалу.

У другому завданні використано техніку «правда-фальш». Виконання вправи рекомендується після дворазового перегляду відео, проте практика показує, що українські студенти успішно виконують її вже після першого перегляду завдяки простоті мовлення персонажів і виразній візуалізації сюжету. Такий підхід дозволяє не лише закріпити нову лексику, але й розвинути навички аудіювання та аналітичного мислення.

- II. Proszę obejrzeć kreskówkę pt. «Pan Toti» i nudne kapcie» i zaznaczyć, czy zdania są prawdziwe, czy fałszywe.

	P	F
Na ulicy była piękna pogoda.	P	
Pan Toti wybrał się na piknik z kolegą.		
Z kopalni Pan Toti wydostał magiczne pantofle.		
Po obiedzie Toti posprzątał i położył się spać, a myszy zjadły jego kapcie.		
Toti wrócił do kolegi i przeprosił go.		
Pan Toti i Hehel wygrali bitwę.		

Основною метою наступного етапу є перевірка розуміння прослуханого / переглянутого матеріалу, активізація лексики та граматичних структур, а також розвиток умінь будувати зв'язні, логічно- послідовні висловлювання.

- III. Proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Jaka była pogoda na ulicy?
2. Z kim Pan Toti wybrał się na piknik?
3. Co Pan Toti wydostał z kopalni?
4. Czy Pan Toti oglądał telewizję?
5. Kto zjadł kapcie?
6. Czy Hehel wybaczył Pana Totiego?
7. Co powiedział Pan Toti na końcu?

У четвертому завданні слухачам пропонується заповнити пропуски в тесті, правильно вживаючи дієслова у формі минулого часу. Такі вправи мають на меті закріплення граматичних структур у комунікативному контексті та перевірку вміння розпізнавати й утворювати форми минулого часу. Робота з

текстом розвиває уважність, допомагає автоматизувати граматичні навички та сприяє переходу від механічного засвоєння до свідомого використання форм дієслів у мовленні.

IV. Proszę uzupełnić tekst.

Pogoda była¹ (być) piękna. Pan Toti _____² (odpoczywać) i _____³ (śpiewać). Jego kolega Hehel _____⁴ (zaprosić) go na piknik. Oni _____⁵ (zebrać) koszyk z jedzeniem i _____⁶ (pójść) nad rzekę. Po drugiej stronie rzeki bliźniacy _____⁷ (budować) fortecę, Hehel i Toti też _____⁸ (stać) budować. Po pracy przyjaciele _____⁹ (zголодніć) i _____¹⁰ (zdecydować się) zjeść obiad w domu. Pan Toti _____¹¹ (wrócić) do domu, _____¹² (zjeść) obiad i _____¹³ (pójść) do kopalni popracować. W kopalni Toti _____¹⁴ (zobaczyć) kaptcie. To _____¹⁵ (być) magiczne obuwie. Pan Toti _____¹⁶ (wzuć) je, _____¹⁷ (włączać) telewizor i nie _____¹⁸ (chcieć) już wracać do gry, chociaż przyjaciele go _____¹⁹ (zwać). Pan Toti _____²⁰ (siedzieć) długo przed telewizorem, dopóki myszy nie _____²¹ (zjeść) jego kaptcie i dopiero wtedy on _____²² (zrozumieć), że marnuje czas. Toti pobiegł do kolegów, _____²³ (przeprosić) ich i _____²⁴ (wrócić) do gry. A na koniec Pan Toti _____²⁵ (powiedzieć): «Więcej czasu nie marnujcie» zdrowo go wykorzystujcie, żaden film nie jest ciekawy, gdy Cię proszą do zabawy!.

Останньою вправою до цієї серії є інтерактивна гра на платформі WorldWall [14], у якій потрібно вибрати активні форми відпочинку. У такій спосіб слухачі активізують лексику з теми «Активні форми відпочинку» та мають змогу обговорити її, розвиваючи комунікативні навички. Крім того, така форма роботи дозволяє поєднати повторення лексичного матеріалу з розвитком навичок усного мовлення, оскільки після виконання завдання викладач може ініціювати коротку дискусію про улюблені форми відпочинку, уподобання чи звички. Це сприяє формуванню вмінь спонтанного висловлювання та застосуванню лексики в реальних комунікативних ситуаціях.

V. Zagraj w grę «Aktywne formy wypoczynku» na platformie WorldWall.

Третя пропозиція, на яку варто звернути увагу викладачам, як молодим, так і досвідченим, це цікава серія коротких мальованих мультфільмів на платформі YouTube про Матильду і Франка [8]. Титульні персонажі – мишенята Матильда і Франек – розмовляють дитячими голосами, однак правильною та природною польською мовою. Тематика серій є різноманітною: погода, їжа, порядок дня, здоровий спосіб життя тощо. Мультфільми з Матильдою і Франком короткі (до 3 хвилин), наповнені лексикою, що варіюється залежно від конкретного епізоду. Завдяки цьому їх можна ефективно використовувати як на заняттях з початківцями, так і зі слухачами з вищим рівнем володіння мовою.

На початкових рівнях, зокрема для закріплення лексики з тем «Щоденна рутинна» та «Котра година?» можна створити додаткове завдання на основі мультфільму «План дня мишки Матильди» (Plan dnia myszy Matyldy). Наприклад:

I. Proszę wybrać poprawną odpowiedź.

1. Matylda **wstaje**:

a) o 6.45	b) o 5.30	c) o 7.30
-----------	-----------	-----------

2. O 6.45 Matylda:

a) pije kawę	b) robi śniadanie	c) robi poranną gimnastykę
--------------	-------------------	----------------------------

3. Matylda myje się i ubiera :		
a) o 7.00	b) o 8.00	c) o 9.00
4. Matylda je śniadanie :		
a) o 19.15	b) o 7.15	c) o 8.15
5. O której Matylda wychodzi do szkoły ?		
a) o 7.45	b) o 7.50	c) o 7.55
6. O drugiej przed południem Matylda:		
a) wraca ze szkoły	b) ma obiad	d) spaceruje
7. O której Matylda je obiad ?		
a) o wpół do czwartej	b) o czternastej trzydzieści	c) o wpół do drugiej
8. Co Matylda robi po obiedzie ?		
a) czyta książki		
b) ogląda telewizję		
c) odwiedza Sebastiana		
d) pije herbatę		
e) odrabia lekcje		
9. Co Matylda robi wieczorem ?		
a) ogląda wiadomości		
b) bierze kąpiel		
c) je kolacje		
d) rozmawia przez telefon		
e) pije kawę		
10. O której Matylda zwykle idzie spać ?		
kwadrans po dziesiątej		
o dwudziestej pierwszej dwadzieścia		
za dwadzieścia dziesiąta		
za kwadrans dziesiąta		
o dwudziestej pierwszej czterdzieści pięć		

Після виконання цієї вправи учням пропонується розповісти про свій розпорядок дня, використовуючи фрази, виділені у попередньому завданні.

VI. Proszę dokładnie opisać swój plan dnia, wykorzystując wydzielone frazy z poprzedniego ćwiczenia.

Крім згаданих анімаційних серіалів радимо звернути увагу ще на дві анімаційні стрічки.

Перша – це «Марта говорить» (Marta mówi) [5] – це польська версія американо-канадсько-філіппінського анімаційного проєкту, створеного на основі серії дитячих книг С. Меддоу. Головна героїня – собака Марта, яка чудово говорить польською мовою. У кожному епізоді представлено окрему історію та набір ключових слів, які Марта пояснює у зрозумілий спосіб. Серіал зосереджений на мові: героїня постійно щось коментує й пояснює, що надає йому значних навчальних переваг. На платформі YouTube доступно шість сезонів, тобто 96 епізодів. Через децю складнішу мову цей серіал доцільно використовувати на вищих рівнях володіння – починаючи від A2.

Друга – анімаційний серіал для дорослих «Тато! Тато! Тато!» [13] режисера Б. Кендзерського, створений студією Kineskor, який налічує 52 епізоди. Серії короткі (2–3 хвилини), дотепні та зображують розмови двох птахів – батька і сина – на різні теми. Наприклад, епізоди «Обід», «Ресторан», «Броколі» можуть бути корисним дидактичним матеріалом для уроків, присвячених темі «Їжа».

Зазначені анімаційні фільми можна використовувати як розминку на початку заняття або як засіб концентрації уваги в середині заняття. Серед учнів ці відео користуються значною популярністю, адже поєднують гумор та з живу польську мову.

Такі анімаційні серіали мають значний методичний потенціал у процесі навчання польської мови як іноземної. По-перше, вони сприяють розвитку аудіювання, оскільки містять автентичні зразки усного мовлення носіїв. По-друге, завдяки короткому хронометражу та динамічному сюжету студенти утримують увагу впродовж усього перегляду, що підвищує ефективність сприйняття інформації. По-третє, гумористичний характер та життєві ситуації з серіалів мотивують до мовленнєвої активності, заохочуючи студентів висловлювати власні думки та емоції польською мовою.

Крім того, використання коротких анімацій на заняттях дозволяє урізноманітнити форми роботи – від лексико-граматичних вправ до рольових ігор і дискусій, створюючи природне іншомовне середовище. А отже, подібні ресурси є ефективним інструментом як для початкового, так і для більш просунутого етапів навчання.

Висновки. Використання анімаційного кіно у навчанні польської мови як іноземної є ефективним засобом формування мовленнєвої, соціокультурної та комунікативної компетентностей учнів, студентів та слухачів курсів. Аналіз представлених прикладів мультсеріалів доводить, що анімаційні матеріали поєднують освітню, виховну й мотиваційну функції, сприяючи розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності – аудіювання, говоріння, читання та письма.

Короткі анімаційні фільми на заняттях створюють позитивну атмосферу, допомагають підтримувати увагу студентів і забезпечують засвоєння лексики в автентичному контексті. Практика показує, що такі дидактичні ресурси підвищують зацікавленість польською мовою, формують навички спонтанного мовлення та розвивають міжкультурну компетентність. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розроблення системи завдань різного рівня складності для роботи з анімаційними фільмами, з урахуванням вікових і мовних особливостей студентів.

Примітки:

1. Фото, зроблено III.
2. Фото з Вікіпедії URL: [https://pl.wikipedia.org/wiki/B%C5%82oto_\(zawiesina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/B%C5%82oto_(zawiesina))
3. Фото з Вікіпедії. URL: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=19967318>

Список використаних джерел і літератури:

1. Budzik J., Tambor A. Krótkometrażowe filmy aktorskie i animowane w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Katowice: Wydawnictwo Gnome, 2018.
2. Film w szkole. URL: <https://filmwszkole.pl>.
3. Górnicka-Zdziech I. Polska mozaika filmowa. Wydawnictwo START. 2021.
4. Linguify. URL: <https://linguify.pl>.
5. Marta mówi. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xjQoYngBEXQ>.
6. Minyenkova N. Wykorzystanie materiałów filmowych w nauczaniu języka polskiego jako obcego na poziomie A1. *Edukacja językowa i literacka w czasie przemian: nowe technologie, migracje, pandemia. Rozważania i rozwiązania*. Warszawa, Wydawnictwo naukowe UKSW, 2023. S. 91–103.
7. Pan Toti. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WU9FRWZwnxE>.
8. Plan dnia myszy Matyldy. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5Fy0foEBD5M>.

9. Polska półka filmowa. URL: <https://polskapolkafilmowa.pl/lekcje/scenariusze-zajec-i-materialy>.
10. Rodzina Treflików. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3hBqnBur-Qk>.
11. Szumera M. Film w nauczaniu języka polskiego jako obcego. *Studia de kultura*. 2017. Vol. 9 (2). S. 162–171. URL: https://www.researchgate.net/publication/351582817_Film_w_nauczaniu_jezyka_polskiego_jako_obcego
12. Tambor A. Nowa Polska półka filmowa. 100 filmów, które każdy cudzoziemiec zobaczyć powinien. Katowice: Wydawnictwo Gnome, 2018.
13. Tato! Tato! Tato! URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dW2tVWDjUmQ>.
14. Wordwall. URL: <https://wordwall.net/uk/resource/3638113/aktywne-formy-wypoczynku>.

Nataliya Minyenkova, Alla Shtepura

THE USE OF ANIMATED FILMS IN TEACHING POLISH AS A FOREIGN LANGUAGE: FROM IDEAS TO ACTION

The article explores the methodological potential of animated films as a tool in teaching Polish as a foreign language and highlights their role in developing communicative and intercultural competences among learners. The study focuses on the pedagogical value of modern Polish animated series such as *Rodzina Treflików*, *Pan Toti*, *Matylda i Franek*, *Marta mówi*, and *Tato! Tato! Tato!*, emphasizing their linguistic, cultural, and motivational benefits. Each of these animated cartoons provides authentic audiovisual material that supports the acquisition of vocabulary, grammatical structures, pronunciation, and listening comprehension in an engaging and accessible way.

The article discusses step-by-step techniques for classroom implementation, including pre-viewing, while-viewing, and post-viewing stages, which help students not only understand the content but also use newly acquired language in communicative contexts. Particular attention is paid to the development of listening, speaking, reading, and writing skills through interactive and creative exercises based on short animated episodes. The authors also present examples of tasks such as “true/false” listening activities, lexical gap-filling, role-plays, and interactive online games using the Wordwall platform.

The findings demonstrate that the integration of animated materials into Polish language instruction significantly enhances student engagement, increases motivation, and creates a positive emotional atmosphere in the classroom. The use of animated films thus represents a valuable and versatile component of modern language pedagogy that effectively combines linguistic learning with cultural immersion.

Keywords: Polish as a foreign language; animated film; cartoon; video; communicative competence; motivation; teaching methodology.

Отримано: 11.09.2025 р.